

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Louise Boiesen
0171-625433
louise.boiesen@enkoping.se

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
Departementssekreterare
Annika Löfgren

Svar på remiss -Hållbar slamhantering SOU 2020:3

Utredningen Hållbar slamhantering ger en bra bild av problematiken i slamfrågan och Enköpings kommun välkomnar föreslagen lagstiftning utifrån det förslagsalternativ (2) som beskrivs.

Utredningen hade i uppdrag att föreslå förbud mot slamspridning med eventuella undantag. Utredningen har valt att presentera två olika förbudsscenarioer där förslagsalternativ (1) innebär ett förbud mot slamspridning med väldigt begränsade undantag och förslagsalternativ (2) innebär ett förbud men med undantag för spridning av kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark. I remissvaret önskar utredningen främst få svar från kommunerna gällande konsekvenser av förslagsalternativ 1.

Den kvalitetssäkring som föreslås kommer troligen bygga på det i dagsläget frivilliga certifieringssystemet Revaq.

Konsekvenser av förslagsalternativ (1) – förbud mot slamspridning med få undantag

Förslagsalternativ (1) ser vi kan minska drivkraften för uppströmsarbete då det inte kommer finnas något tydligt incitament för att fortsätta detta arbete. Det kan även leda till att arbetet med att nå miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomsterna tappar fart. Det uppströmsarbete som bedrivs på reningsverken görs till stor del för att förbättra slamkvaliteten. Men samma åtgärder får också effekt på recipienten. Dessa båda motiv driver på så vis varandra och utan det ena kommer det andra att bli mindre effektivt. Det kan också få hälsomässiga följder då uppströmsarbete även syftar till att öka medvetenheten kring skadliga kemikalier i samhället och att minska riskerna med dessa, främst genom att fasa ut dessa ur samhället.

Med ett förbud enligt (1) kommer mest troligt alternativet med förbränning av slam och någon typ av utvinning av fosfor ur askan att bli dominerande. Vi ser att

möjligheterna att återföra kväve och andra växtnäringsämnen samt organiskt material från slam till produktiv mark helt försvinner med detta förslag. Tillverkning av kvävegödsel är mycket resurskrävande och det är därför angeläget att kunna använda även det kväve som finns i slammet. Även det organiska materialet är angeläget att ta tillvara både för jordbrukets produktivitet och ur klimatsynpunkt. Ingen av de slambehandlingstekniker som finns idag kan nyttiggöra kvävet och mullen.

Utredningen klargör också att avsättningen för ett återvunnet fosforgödningsmedel är osäker i framtiden. Det är troligt att stora mängder fosfor att kunna utvinnas ur gruvavfall i framtiden och kunna tillgodose den efterfrågan som finns. Det kan minska efterfrågan på fosfor utvunnet ur avloppsslam. Det är därför inte säkert att den fosfor som utvinns ur avloppsslammet verkligen kommer att komma till nytta på åkermarken.

Vi ser att det finns risk för en minskning av biogasproduktionen. Ett örötat slam har ett högre värmevärde och är därför mer fördelaktigt att förbränna varför incitamenten att röta slammet kommer att minska.

Det saknas dessutom vetenskapliga argument för ett totalförbud. Forskningen har inte kunnat visa att slamgödsling ger en negativ påverkan varken hälsomässigt eller miljömässigt.

Konsekvenser av förslagsalternativ (2) - förbud mot slamspridning med undantag för produktiv jordbruksmark

Förslagsalternativ (2) ser vi kan leda till ökade incitament för uppströmsarbete och återföring av fosfor och andra näringsämnen till jordbruket, då det kommer finnas tydligare motiv till att jobba mot att sprida kvalitetssäkrat slam. I dagsläget är det inte tydligt att kommunen "vinner" på att kvalitetssäkra reningsverket genom Revaq eftersom det är möjligt att bli av med slammet på annat vis. Ett förbud mot slamspridning enligt förslagsalternativ (2) medför att det inte längre kommer att vara tillåtet att producera anläggningsjord av slammet vilket i dagsläget är det vanligaste användningsområdet. Då återstår alternativen att antingen kvalitetssäkra reningsverken/slammet för att sprida slammet på produktiv jordbruksmark eller att utvinna fosfor ur slutprodukten. Det troligaste alternativet för utvinning av fosfor är förbränning där fosfor utvinns ur askan. Detta alternativ kommer troligen att vara väldigt dyrt och det har också miljömässiga nackdelar då man inte kan tillgodogöra sig exempelvis kväve eller

mullbildande ämnen som finns i slammet. Därför kommer det vara mer fördelaktigt att jobba mot kvalitetssäkring och spridning på jordbruksmark.

Det är särskilt för kommuner i mellanstorlek så som Enköping som kan slussas i positiv riktning av en sådan föreslagen reglering som förslagsalternativ (2) medför. De flesta större kommuner är redan Revaq-certifierade och kommer att fortsätta på ungefär samma väg som tidigare. För de mindre reningsverken (<20 000 pe) föreslås inget krav på återvinning av fosfor varför det för dem räcker att förbränna slammet, vilket kan ske genom samförbränning med annat avfall. För mellankommunerna blir det däremot ett större vägval som behöver göras.

Fortsatt uppströmsarbete enligt förslaget

I båda scenarier föreslås att naturvårdsverket ska koordinera det nationella uppströmsarbetet. Det är bra att uppströmsarbetet får en hemvist och en stödfunktion inom Naturvårdsverket. För att få riktig fart och effekt av uppströmsarbetet behövs dock en tydlig målbild, vilket en förbättrad slamkvalitet och en vision om ett cirkulärt samhälle kan ge.

Louise Boiesen
VA-strateg
Enköpings kommun